

Keuzewerkgroep 'Grensoverschrijdend Onderwijs' (9 april – 12 april 2008)

Aan de internationaliseringswerkgroep die van woensdag 9 tot en met zaterdag 12 april plaatsvond in het Haus der Geschichte namen docenten in opleiding en een opleider van het Instituut voor de Lerarenopleiding van de UvA (ILO) en het Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing (ICLON) van de Universiteit Leiden deel. Zij worden opgeleid voor de vakken filosofie, CKV/kunstgeschiedenis, economie, geschiedenis, maatschappijleer en Engels

Programmaverloop

De deelnemers meldden zich op woensdagmiddag 9 april. Na een welkomstwoord van de organisatie en Simone Mergen (museumpedagoge HdG) en een korte kennismaking, voerde de groep een verkenning van het museum uit. Vervolgens werd de groep rondgeleid door de uitstekende HdG-gids Johannes Arens. Aansluitend kreeg de groep de gelegenheid om met Simone Mergen te spreken over het museum. Zo kwamen de volgende onderwerpen ter sprake: Hoe gaat het museum (en de gids in het bijzonder) om met verschillende typen bezoekers?, Waarom zijn er alleen Duitstalige teksten in het museum te vinden?, Hoe is de tekstuele informatie gerangschikt en georganiseerd in het museum?

Daarna vertrok de groep naar het Hotel Am Römerhof en werd de avond afgesloten met een diner in Restaurant Em Höttche op de Markt in Bonn.

Op donderdagochtend kregen de deelnemers de gelegenheid de vaste tentoonstelling nog eens te bekijken. Vervolgens werd de cartoonverzameling van het HdG bezocht. Onder leiding van Helena von Wersebe (hoofd Bezoekersdienst) kregen de dio's een indruk van de grote rijkdom die het museum bezit én tegelijkertijd een kort overzicht van zestig jaar Duitse rellen en discussies. Aansluitend volgde een lunchwandeling door de voormalige regeringswijk.

Daarna stond het programma in het teken van museumdidactiek. Arja van Veldhuizen (Hoofd Educatie & Publieksbereik bij Stichting Landschap Erfgoed Utrecht) verzorgde hiertoe een presentatie over welke processen in de museumdidactiek spelen en waar je als docent zoal rekening mee moet houden in de voorbereiding op en de uitvoer van een bezoek. Zo is het van groot belang te onderkennen dat je anders leert aan de hand van (museum)objecten in een museale, niet-schoolse setting. Zeker wanneer dat ook nog eens in een ander land is. Aanvullend voerden de dio's een aantal kijk- en beschrijfp opdrachten uit, waardoor meer vaardigheden werden getraind. Tevens stond de vraag 'Wat zijn goede vragen?' centraal. De opdrachten die de docenten in opleiding meekregen in het museum moesten zij evalueren op didactische sterktes en zwaktes. Tevens was er een vrije opdracht. Alle opdrachten werden tot slot voorgesteld en geëvalueerd.

Na een korte pauze ontving de groep Eduard Schön, docent Geschiedenis en Frans aan de Werner-Heisenberg-Gymnasium en verbonden aan het Studienseminar für Lehrämter an Schulen in Leverkusen. Hij had tijd vrij gemaakt om de groep persoonlijk over het schoolsysteem en de lerarenopleiding in Noord-Rijn Westfalen te vertellen. Een uur lang volgde een uitwisseling tussen hem en de Nederlanders, die zijn engagement en open instelling zeer waardeerden.

Tijdens de vrije avond greep een aantal dio's de kans om de bioscoopfilm 'Die Welle', een Duitse *remake* van de Amerikaanse 'The Wave' te bekijken. Ook deze film gaf weer stof tot nadenken en discussie.

Vrijdagochtend stond een bezoek aan de Otto-Kühne-Schule op het programma (www.paedagogium-godesberg.de). De deelnemers werden allerhartelijkst ontvangen door docent Geschiedenis en Duits Jost Klinke. Iedereen kon twee lesuren hospiteren. Tijdens de pauze, maar ook daarna was er tijd om met een aantal Duitse leraren van gedachten te wisselen. Daarna volgde een rondleiding waarna de groep gefêteerd werd op een heerlijke koffietafel. Tijdens het gesprek met een internaatsleider die ook docent gymnastiek is en een docente in opleiding voor de vakken Engels en Duits werden allerlei ervaringen uitgewisseld.

In de late middag bezochten de dio's in kleine groepjes nog het Rheinisches Landesmuseum of het Kunstmuseum. In de avond namen de heer Klinke en zijn vrouw deel aan het diner. Ook historicus Willem Melching (UvA) en een medewerker van het HdG (en oud-medewerker van het DIA) waren van de partij.

Op zaterdagochtend verzorgde historicus Willem Melching de bijdrage *“Bonn ist nicht Weimar. Berlin ist nicht Bonn”*. Centraal stonden twee thema's: het nazi-verleden en de omgang daarmee in Duitsland & het RAF-verleden en de omgang daarmee in Duitsland. Zijn betoog ondersteunde hij met aansprekende beelden en filmmateriaal om de kennisoverdracht ook voor de niet-historici zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Aansluitend onderzochten de deelnemers in hoeverre in het museum is terug te zien wat Melching betoogde. Kortom: zie je verschillen tussen hoever de wetenschap is (in Nederland) en dat wat men (al) in het museum kan/wil laten zien?

Na een laatste ronde met ervaringen en vragen wees de organisatie op de doelstellingen en programma's van het Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs en het Duitsland Instituut Amsterdam, alsmede op de websites www.austausch.nl, www.europeesplatform.nl en www.duitslandweb.nl.

Ook werd afscheid genomen van lerarenopleider geschiedenis Jannis de Valk (ILO, UvA) die vanaf het begin betrokken is geweest bij het 'Bonn-programma'. Mede dankzij zijn tomeloze inzet is het de afgelopen jaren gelukt een succesvolle werkgroep te ontwikkelen, die een serieuze positie binnen het onderwijsaanbod van de lerarenopleidingen heeft veroverd.

Een greep uit de reacties en ervaringen van de deelnemers

De dio's kwamen naar Bonn, omdat zij interesse hadden in de museumdidactiek (van het HdG) en de Duitse cultuur. Ze waren nieuwsgierig naar een Duitse school en het inhoudelijke programma trok hun aan. Na afloop waren de deelnemers zeer positief over het programma en waardeerde het gemiddeld met een negen. Bovendien zag - op één deelnemer na - iedereen het voor zich om eens met leerlingen naar het HdG terug te komen. Didactisch gezien hadden zij nu zeer veel mogelijkheden hiertoe herkend. Als beste onderdeel werden het schoolbezoek genoemd én het bezoek aan het HdG in combinatie met de workshop van Van Veldhuizen. Er was daarbij nog wel interesse om meer scholen te bezoeken in het vervolg, waarbij er eveneens behoefte was aan nog meer contact met – niet alleen leraren - maar ook met leerlingen op de scholen.

Augustus 2008, Onderwijsafdeling, Duitsland Instituut Amsterdam.

Dit programma werd mede mogelijk gemaakt door ondersteuning van het CILO (onderdeel van het EP).